

Lengyel László:

Németországi utijegyzetek

2

Nagy Gyula képkiallításán

Fokozott

Amit Weimár adott

dicső és fájó, de soha nem múlt és örökké ésméltető emlék. A tündöklő magasság és a sötét mélység, ahova ember eljuthat. Vendéglátóink, barátaink, minden számításunknál többet nyújtottak.

kiállítási termet foglalt magába. Michelangelo, Tizian, Rubens megszólalásig hű, csodálatra méltó képei. Egyházi témák, életképek, a természet elemeinek szabad játéka. A Fehérruhás nő, szinte várja a látogatót, hogy lép a képről... Az épület egy másik szár-

képe, ruhája, virágainak illata szinte árad. És a manufaktúra 1200 művészi mintája a művészet olyan hosszú és gazdag skáláját adja, hogy az egyik öreg porcelánkészítő, aki 30 éve dolgozik, a mintáknak csak egy kis részét másolta le.

Különösen megragadja a látogatót a támadásra induló orrszarvú és más jellegzetes meissenai minták. A náva, pulyka, kutya, vaddisznó, min-mind lenyűgöző látványt nyújt a nézőnek. Itt a kiállítási teremben megvan kicsiny mása a kis város egyik templomában elhelyezett üvegharangoknak, melyek 2 óránként kedves csengésekkel muszájnak és mindig frissen, mindig újként. Szeretettel hallgatja a látogató és az őslakó.

A Tündértüdő az egyik

legszebb látvány. A legenda úgy jegyzi fel, hogy ide az uralkodó háznak a nőtájjai léphettek be.

A dresdai Czvinger arról mesél, hogy az ember alkotásra teremt. Az embernek az a hivatása, amit Goethe mondott: legyen jó, segítőkész és nemes. És itt megtaláltuk mindazt, ami nemes az emberi életben.

Köszönjük barátainknak a felejthetetlen emléksorozatot. Mielőtt elbúcsúztunk, baráti találkozót rendeztek tiszteletünkre. KISZ küldöttségünk oly mély és barátságos köntösbe öltözött, hogy a német ifjúsággal, ami egy életre szól. Gazdagon, élményekkel tele, de szívünk egy darabjából otthagytuk búcsúztunk el egymástól, és abban egyeztünk meg, hogy a következő évben ők látogathatnak el hozzánk, megnézik a mi Várpalotánkat. Szeretettel várjuk őket.

Városunkban a napokban kiállítás nyílt Nagy Gyula festőműveiből, melyet az iskolák látogatásán kívül eddig 280 személy kintett meg. Nagy Gyula sokgyermekes bányászszülő gyermeke. Iskolába járt, ahol feltűnt tehetségével, a Várpalotai Bányász Szervezet a párt javaslatára iskolára küldte, hogy ott tanulmányait tassa. A Képzőművészeti Főiskolán ösztendiséget láttak benne, és bányászváros nem családított Nagy Gyulában. Ösztöndíjas lett. 1953 O'aszországban „Az olasz nő” című kifejező portréjával nagysági díjat nyert. Munkái világszerte komoly érdeklődésre találtak. Az ország hírv festők munkái között képei megfordultak Braziliában, Barcelban és számos világúvárosban.

A helyi kiállításon láthatjuk jelen művelnek egy részét. Képe festményei megragadók, gazdagon adják vissza az ember, a föld munka szeretetét.

Művészeti irányja szocialista-realista kifejezési forma, melyből tán rajzolódik ki az emberszeretet, a természet őszinte rajongása. Szerző témáit döntően a munkás, paraszt emberek dolgos hétköznapból választja.

A Szovjetunióról alkotott festményesorozata kifejezően tárja a szovjet haza építészeti remekait, a szovjet ember kultúráját, jelenkedett életét.

Színpompás ecsetvonással kelti életre a magyar tájakat. Az évek tájbrázolása, a tavaszi, szeptemberi és a Téli táj című festmények. Az egyik látogató, egy 16 év körüli fiatalember találon győzte meg mellettünk, amikor éppen a Téli táj című festményt nézte. — Valószínűleg fádom, ha a képre nézek.

Igen szép, művészi munka a nagyméretű „Bányásznap” című festmény, mely a vár tövében ábrázolja igen eleven színekkel, sátrakkal elvegyült bányászokat.

„1956 október 26. Várpalotán” című vázlata megrázó tömörséggel emlékeztet az ellenforradalmárok helyi csoportjának vandál tettére. Kép egy sötét színárnyalatokba burkolt csoportot ábrázol, amint a rös szobrot, a szovjet katonai hősi emlékművet döntik le kötéllal. Le lehet, amint a szánalmas csoport maga is meghökken tettén.

Portréi közül igen élethűek „Gyula bácsi”, „Ágota”, s az „Első tályos”. Az egész kiállítás anyagát nehéz volna itt felvázolni. Azt pusoljuk, aki ráér, nézze meg annak a Nagy Gyulának a munkáit, mint egyszerű bányászfiatal indult el a művészet útján nagy reménnyel, s mint nagy mester áll előttünk, megőrizve egyszerűségét, mellet a nép művészetéhez.

Felfedezte már a múlt is, de iskolát, külföldre való utazási lehetőséget a nép állama teremtett számára. Ez a bizalmat Nagy Gyula ecsetével szolgálja, amit a kiállítás is mutat.

Illés Béla:

ÉG A TISZA

Mária éles hangon nevet. Talán — Péternek úgy tetszett — egy kissé színeskedett is, amikor a nevetéstől rázva, egy karosszékre dobta magát.

— Iván a maga vezére? — kérdeste, mikor végre fölhangzott a nevetéssel.

— Igen.
— Szóval maga szocialdemokrata és hisz a szocialdemokrata pártban?
— Természetesen.

— Vagy hülye, vagy hazudik! — tört ki Máriából.

Péter nem felelt, kiment a szobából. Az előszobában — mielőtt a sapkáját a fejére teszi — egy cédulát vesz ki belőle. Meg se nézi, úgy gyűri zsebre.

Az udvarban utólré Mária.
— Bocssáson meg, elvtárs. Igazán nem akartam megsérteni.

Kézét nyújt.
Péter egy pillanatra habozik — aztán odateszi Mária szép, hosszúujjú, ápolat keszibe a sapkájában talált cédulát.

Mária arca lángba borul. Vissza-fut a házba.

Másnap Rozsos közölte Péterrel, hogy a beregszászi zsupán határozatát nem fogja megjellegbezni.

II.

Péter három nappal a népgyűlés előtt Munkácsra utazott. A forradalom előtti szocialdemokrata párt tagjai közül összeszedett egy marékra valót — a többi elkallódott, ki ide, ki oda.

— Ott leszünk, elvtárs. Aztán majd meglátjuk...

Vasárnap délelőtti lesz a népgyűlés — pénteken délután már Szekeres is Munkácsra van.

A népgyűlés híre nagy port vert föl.

A magyarok a cseheket szidták — Masaryk bolsevik, Párist megfizette Lenin, a zsupán meg éppen zsidó. A csehek, akik mind állami vagy városi hivatalnokok, a munkási csehek tehát mind hivatalból demokráta — a csehek zavarban voltak.

A gyárakban csend. A munkások

bizalmatlanok. De a szerencse Péter kezére játszik.

Két dohánygyári munkástól felfogtak a rendőrök. Állítólag azt a hírt terjesztették, hogy az oroszok Galiciában vannak. A zsupán a két lányt szabadon engedte és most az a hír járta, hogy a magyar fehérek megtámadták a cseheket és a csehek a munkásságot akarják fölfegyverezni. Nyolc- kilenc hónap óta először folyt a szó munkaközben is politikáról.

A bűrtorgyárban valaki bolsevik röpiratokat osztott szét. Hét embert előlítottak, de, hogy mind egyformán vallott, mind tagadott — még aznap este kiengedték őket. Senki sem tudta, ki csempészte be a gyárba a röpiratokat. A letartóztatások után csend volt. A szabadlábra engedő parancs megoldotta a nyelvet.

— Majd meglátjuk...

Pénteken reggel két század rohamasakos légionárius jött át Ungvárról Munkácsra.

— Aha — félnek a csehek?!

Pénteken este az egész városban razzia volt. Az utcán lovasjárőrök cirkáltak.

Szombaton reggel magyar urak azt a hírt terjesztették el, hogy a zsupán betiltotta a népgyűlést. A vasúti műhelyben összeverődtek a munkások és tiltakozó küldöttséget menesztettek a zsupánhoz. A küldöttség az utcán találkozott tizenegy dohánygyári munkással. Azok épp a zsupántól jöttek.

— Minden rendben van. Szó sincs betiltásról.

— Nem is tudtuk, hogy a dohánygyár is...

A dohánygyáriak meg voltak sértve.

— Majd meglátjuk, hogy ki az igazi!

Pénteken este majdnem teljesen üres a Csillag-kávéház nagyterme. Csak két asztalnál ülnek. Az egyiknél néhány ügyvéd és ügyvédjelölt, a másikonál — hátul a sarokban — Péter ül Szekeresrel. Péternek nem nagy kedve volt a kávéházhoz, de Szekeres fontosnak tartotta megmutatni, hogy őket — egy polgári újságíró és

egy szocialdemokrata pártalkalmazott — sem a razzia, sem a járőrök nem zavarják.

A szürkülő hajú, sovány, kissé nyegled hátú pincér az ajtófélfának maszkodva ásitózik. Olyan komoly és piszkos volt, mint a kávé, amelyben dolgozik: a Csillag. — Egy rendes szálloda, egy rendes dégló lenne a városban, a polosház kívül senki se lakna a Csillagban, senki se enne a főztjét. De, men Csillag a Schönborn grófja és a orosz gróf a cseh Munkácsra egy olyan naggyúr. Mint a magyar Munkácsra volt (félmillió hold föld a mokratikus köztársaságban is félmillió marad) — szó, ami szó, a város nem adott engedélyt egy rendes szálloda, egy rendes vendéglő építésére. Akinek nem tetszik a Csillag, az jöjjön Munkácsra.

Féltomálly, rossz szag.

— Te nem vagy tárgyaló asztal ebben a dologban, Józsa — mondta Péter. — En sem mondok, hogy kell bízni minden titkunkat, de tudom megérteni, miért ne szabad egyáltalán fölhasználni. Okos, kezelt lány, Pesten is részt vett a radikális diákmozgalomban, és nem rajta múlt, hogy a pártba nem vették föl.

— És neked nagyon tetszik! — vágott a szóba Szekeres.

— Ez megint más kérdés — felelt Péter. — Tény az, hogy még mielőtt összeismerkedtünk — saját kezére — kommunista röpcédulákat készített. A cédulák nem voltak valami komolyak, de a becseletes szándékot nem lehet elvitatni tőlük. Nézd, egy egész csomó jó elvtársat ismerek, akik burzsoá családból származnak. Nem tudom megérteni, miért éppen velük szemben vagy olyan határtalanul bizalmatlan.

— Hozzá semmi közöm — felelt Szekeres. — de a Rozsos-családdal szembeni bizalmatlanság — hogy úgy mondjam — pártközvetlenség. Ez még az sem változtat, hogy Mária hiszasszony valóban nagyon szép és kedves lány. Gyerünk aludni, Péter pincér — **figyél!**

Már ahogy belép az emeletre, hogy itt ünnepre készüljen. Szekeres ünnepet ültet. Készen állunk a kommunizmusra. Egy-két nap és eredmények. A tagok esztendő utolsó tagja és az ünnep második részével izgalommal várnak, az új ünnepi könyv átvétele. Némi hangzatos jelszavak a nem hangzanak nagy szavak a piros terítővel leterített talok mellett ülő kommunizmusról a bizakodás, az ünnepben gazdag munka elismerése és a párt, a népiért való őszinte tenniakozódás.

Formájában nem tér taggyűlés az eddigiektől. Szélnék számokról és tudatuk,

a párt iránti szer

az ellenség ellen vívott van a szomszédos országok fiókjában. előtt elvégzett munkák al val takarékoskodik. A szűkös, nem egyszer viszonyok között végzett termelőmunka. Össze ezeket az eredményeket itt ültet és az szavukra többi társaik ültet közöttük, de őtek a nehézségek idejé vették.

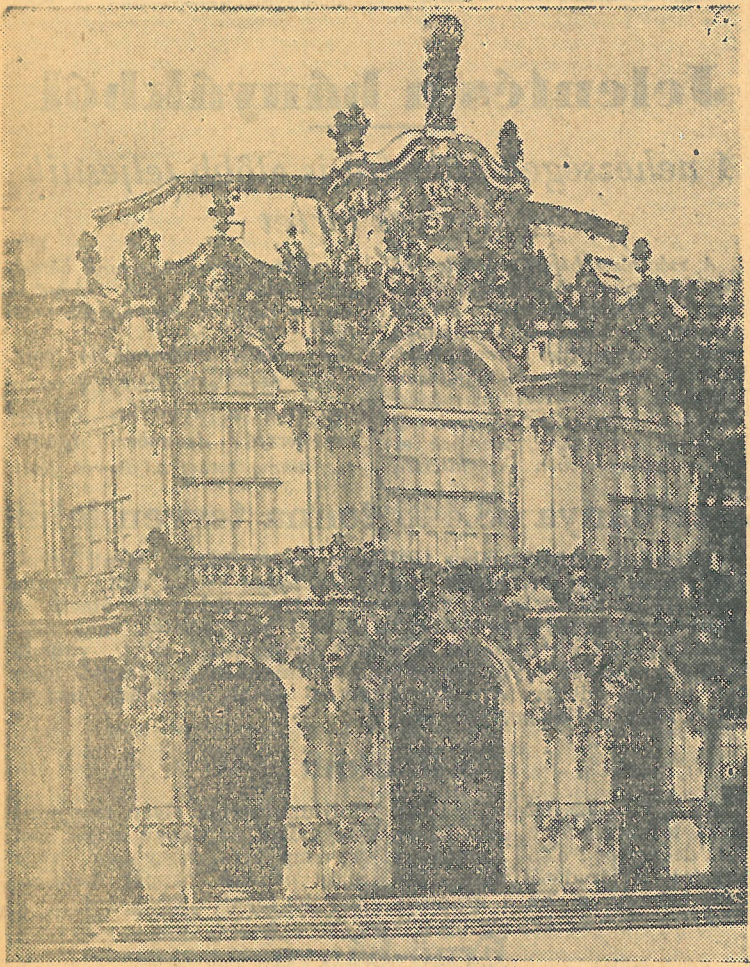
A párttitkár beszél. Mán kirajzolódik az eddigi dalommal vívott harc napjai. Az ő szívükben a követelő szó: ha nincs élet. És másról ezek a nyugodt arcok arról, hogy kezükben fegyvert, a munkási delmére, melyet az árki kezűkből. De akkor az ellenség, megsemmisített. Azután máhezt nyúltak, a munkához. És, amint figye a párttitkára vetik, dik az út, amely egy Zsigaz a beszámoló p rajzolódik az új korjártat, mely 110 évszázda a vén Európ lett és egy bőséges gyakorlati példájává gyakabbrendűségét a párttitkár beszél. Tóberj Szocialista F évfordulóján Mosz szegült kommunis latkozatát. A marx mus eszméinek leggeről beszélt. Olyan újjáfestette a világ erőről, amelynek a világ munkásság önállóságukért küzdeket, melyek vért iszmebe szegülve lizmussal. Beszél a eszméről, mely a letárhatalmának, sége volt.

a békéről

melyet Lenin 191 hirdetett. A béké ma mindennél fogon, mert a kapitúlásra szánt erő szítenek elő az erőra. És beszél a békének megva

Gondol

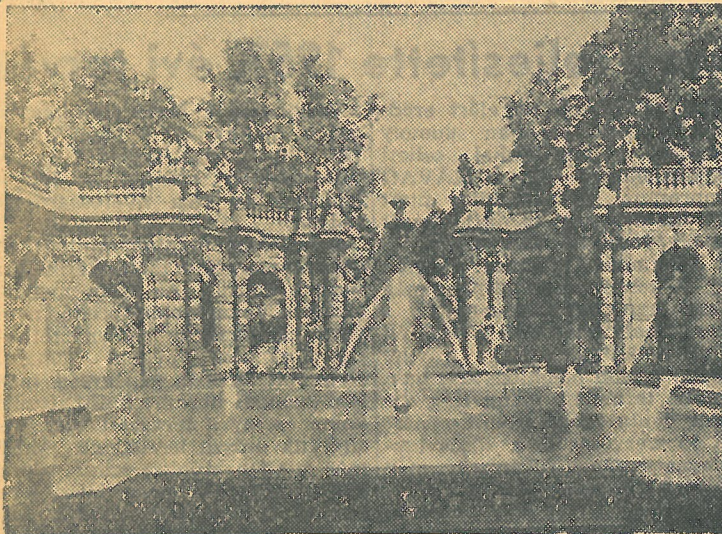
„Nem sokaság Szállt csengőn, szí komoly szavú és l vikkott a termen. zsupán Várpalota zett művészi, szé Hol volt a KI akik hiányoztak e Akik meghalt zeneiskola tanára nemcsak egy kell nem az új magya Szép és művi ket szeretettel fo vobb becsüljük?

Állami Művészeti gyűjtemény Drezda. — Zwinger-Wallpavilion

Látszik az arcokon az élmények hatása, a gondolatok rajzása. Ember, hogy tudsz istenné és sötétség lenni?! Még dül a belső háborgás, mikor az emberi tett utolsó, de a legmaradandóbb állomásához érünk.

Drezda: A halhatatlan művészet fellegvára. A civilizáció védelméért folyó harc legszebb bizonyítása. A második világháború elszabadult pokla elpusztulásával fenyegette a világhírű képtárat. A Szovjetunió megmentette és a számokban ki sem fejezhető értékeket visszaadta a német népnek, melynek legjobbjai nagy gonddal, szeretettel gyűjtögettek a festőművészet klasszikusainak örökértékű alkotásait. A drezdai Czvinger, ez az egykori császári palota, mely ma művészettörténeti múzeum, a mesék világába vezeti a látogatót. Pompás kapubejárója

Drezda-Zwinger. Tünderfurd. Kialitás Kaskad felé.

árkádjait a világ leghaladóbb művészeinek szobrai díszítik. Mintegy 3—3 és fél ezer szobor, a haladó világ képviselői. A képtár egy egész épületszárnyat, mintegy 30

telket lehettek a rideg masszába és a színek gazdag változatával varázsozták vissza az életbe. A Léda és a Hattyú, a Szerecsen és a Fehér ló, a mozgó kínai vigyorgó